SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

No. 126. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 6, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го ЛИПНЯ 1994. Ч. 126. РІК CI

Міністер юстиції Криму не визнає укази Л. Кравчука

Київ (УНІАР). — Тут 30-го червня в інтерв'ю для парламентарської газети „Кримскіє Ізвєстія" міністер юстиції Автономної Республіки Крим Єлісєва-Бора сказала, що кримську конституцію з 6-го травня 1992 року необхідно уточнювати: „Автори цієї конституції, на жаль, допустили багато помилок: досить докладно розроблені питання підприємництва і громадських об'єднань, а структури уряду немає". Міністер Єлісєва також звернула увагу на неузгодженість багатьох статтей основного закону автономії.

У зв'язку з указом Президента України Леоніда Кравчука Єлісєва Бора призначена на посаду начальника Головного управління юстиції Криму, але сама вона вважає себе тільки міністром юстиції Криму, оскільки, за її словами, указ Президента Кравчука про створення Управління юстиції у Криму неправомірний.

Україна має свій уран

Київ. — Тут 15-го червня в газеті „Голос України" надрукована стаття Миколи Волока, у якій автор пише, що Кіровоградщину донедавна знали з високих урожаїв пшениці та родючих чорноземів. А що було під тими чорноземами, мали право знати хіба що керівники Міністерства середнього машинобудування СССР, яке займалося створенням ядерної зброї, а, отже, і видобутком уранової руди та перетворенням її на заряди для ракет і паливо для атомних електростанцій.

Після здобуття Україною незалежности стало відомо про величезні поклади уранової руди на Кіровоградщині та про те, що видобуваючи її та збагачуючи на своєму Східному Гірничо-Збагачувальному Комбінаті (СГЗК), Україна все ж не може виготовляти палива для атомних електростанцій і змушена купувати його в Росії за величезні гроші.

Нещодавно у Кіровоградській державній адміністрації на нараді виступив директор СГЗК Михайло Бабак і сказав, що на сьогоднішній день єдиним рятунком України від енергетичної кризи є атомні електростанції. Отже треба якось позбутися монопольної залежности від іншої країни, побудувавши власні підприємства з повним ядерним циклом. Президент України Л. Кравчук і Кабінет Міністрів підтримали цей варіянт. Фахівці вже працюють над схемою спорудження таких підприємств.

За словами М. Бабака, це дуже добре вплине на економіку Кіровоградської області, бо поклади уранової руди в області ставлять Кіровоградщину на один рівень з Донбасом. Щоправда, вже чуються подекуди і протести проти „малого Чорнобиля". Люди цікавляться, як транспортуватиметься руда, куди відходитимуть шахтні води і де ховатимуть відпрацьовані залишки. За совєтських часів це питання не стояло, бо ніхто з думкою народу не рахувався і ніхто не дбав про його безпеку. Нині ж гірники Інгульського і Смолінського рудоуправлінь повні рішучости не нехтувати екологічними проблемами, адже там мешкають і вони самі з родинами.

Українці Фльориди відзначать річницю незалежности України

Фльорида. — У вівторок, 14-го червня, представники всіх українських організацій південно-східної Фльориди зібралися, щоб обговорити плян відзначення третьої річниці проголошення незалежности України. Вирішено відсвяткувати цю історичну подію у неділю, 28-го серпня. В цей день у наших церквах будуть відправлені Богослуження, а відтак спільним Молебнем обох віровизнань розпочнеться святочна академія.

Вибрано Діловий Комітет, до складу якого ввійшли: Дана Васькевич-Максимович, Анна Івашко, Надія Лотоцька, Богдан Мак, Карин Максимович, Володимир Хом'як, Василь Яросевич.

В Черняк пропонує свою програму

Київ (Р. Р.). — Тут 26-го червня у першій турі виборів голови Київської Міської Ради найбільше голосів зібрали два кандидати: доктор економічних наук Володимир Черняк та нинішній посадник Києва Леонід Косаківський. Більшість спостерігачів зауважили, що Л Косаківський вийшов у другу туру тільки завдяки фальшуванню результатів виборів. Наприклад, лідер Християнсько-Демократичної партії Віталій Журавський повідомив, що його мати не була в Києві у день виборів, але за неї хтось проголосував на користь Л. Косаківського. Були випадки, коли на дільниці не допустили спостерігачів, а скриньки для бюлетенів не були запечатані. Юрист і народний депутат України Василь Костецький сказав, що є чимало підстав для порушення судової справи з приводу порушення таємности голосування. Такі факти збираються, систематизуються і, можливо, будуть подані до відповідних органів. Очевидним є те, що підтримуваний демократичним об'єднанням „Столиця" Володимир Черняк здобув серйозну перемогу в першій турі і має шанси виграти в другій.

Ім'я В. Черняка широко відоме в Україні не лише з його виступів та публікацій на економічні теми, але й тому, що він є активним представником демократичного національного руху. Аналізуючи першу туру виборів, В. Черняк сказав, що „політичний режим в Україні став менш ліберальним", ніж у 1989—90 роках, а самі вибори менш демократичними. На його думку, демократичні способи боротьби є менш ефективні, ніж безцеремонність і нахабство прихильників тоталітаризму, які рвуться до влади і вже здобули більшість місць в українському парляменті. В сьогоднішніх умовах, сказав В. Черняк, „наша перемога неможлива, але вона неминуча".

В газеті „Голос України" з 15-го червня надрукована стаття В. Черняка „Санація підприємств — основа стабілізації економіки". В ній автор викладає своє бачення радикальних дій, які переведуть механізм економіки України на нові рейки і дадуть поштовх уперед.

На думку В. Черняка проблему неплатежів можна вирішити лише через механізм фінансового банкрутства і санкції підприємств. „Тут зволікання загрожує повною закупоркою кровоносної системи економічного організму тромбами неплатежів. Гроші, як і кров, існують в русі", — пише Черняк. Він пояснив, що фінансове банкрутство є важливим аспектом конкретного ринкового механізму, але воно не обов'язково має перерости у фізичне закриття підприємств і звільнення робітників. Зате воно завжди пов'язане зі зміною керівництва або власника. Банкрутство — це форма приватизації. Це шлях пошуку стратегічного інвестора.

(Закінчення на стор. 4)

Вийшла книжка про Президента України Л. Кравчука

Київ (УІС „Смолоскип"). — У київському видавництві „Свенас" вийшла романізована біографія Президента України Леоніда Кравчука „Президент".

Валентин Чемерис, автор книги, сучасний український письменник, простежив життєвий шлях людини, яка нині стоїть за кермом української держави. Дитячі та студентські роки, перші кроки у великій політиці, драматичні події серпня 1991 року, політика й будівництво української держави, особисте життя людини — про це розповідається у 24 розділах романа. Автор робить ракурс в історію і насвітлює спроби Б. Хмельницького, І. Мазепи й М. Грушевського створити українську державу.

Автор уникає сухого ділового стилю, характерного для подібних хронік. Його цікавить перш за все психологічний портрет Президента, він пояснює читачам, чому його герой приймає ризиковні рішення, робить розважні політичні кроки, ставить питання — хто він, Леонід Кравчук, хто вивів його у президенти — історія, випадок, Бог чи доля народу?

Роман-есе „Президент" — це широке полотно про внутрішньополітичну (українські політичні партії, їх лідери і їхнє ставлення до Президента) і про міжнародну діяльність українського Президента, а також про його особисте життя, невідоме читацькому загалу.

Читача зацікавлять маловідомі широкому загалу факти, закулісний бік усіх важливих політичних подій, в яких Леонід Кравчук брав безпосередню участь.

Книжка збагачена численними фотоілюстраціями, значна кількість яких ніколи і ніде не друкувалася, зокрема зацікавлять читачів фотографії з сімейного альбому родини Президента.

Книжка має 464 сторінки, 53 фотоілюстрації. Тверда обкладинка. Ціна 30 ам. (40 кан.) дол. Замовлення разом з чеком проситься слати на адресу: „Smoloskyp", P. O. Box 20620, Billings, MT, 59104, USA. Tel.: & Fax.: (406) 656-0466.

Книжка буде вислана з Києва кожному замовникові летунською поштою.

Книжка про Першого Президента України, обраного у загальнонародних виборах, повинна бути в кожній українській хаті.

Ювілейні концерти Миколи Колесси відбудуться в Ню Йорку і Торонто

Ню Йорк. — Лавреатові державної премії України ім. Т. Шевченка, видатному композиторові, диригентові, професорові Миколі Колессі виповнилося 90 років. Величаві відзначення ювілею мистця відбулися в грудні 1993 року у Львові трьома концертами — симфонічної, хорової та камерно-інструментальної музики, які віддзеркалили три головні аспекти творчости композитора. М. Колессі вручено найвищу нагороду в Україні — Почесний Знак Президента, присвоєно звання Почесного Громадянина міста Львова; його вітати прибули представник Президента Степан Давимука, голова Львівської обласної Ради Михайло Горинь, перший заступник міністра культури України Микола Яковина, голова правління Спілки композиторів України Михайло Степаненко, академік Ігор Юхновський, голови органів державної влади України, творчих організацій, колишні студенти М. Колесси, які тепер займають важливі посади у провідних мистецьких та культурно-освітніх закладах України. Зворушливе привітання надійшло від Глави Української Греко-Католицької Церкви Митрополита Івана Кардинала Любачівського.

Микола Колесса

Концерти музики М. Колесси в Америці та Канаді завершать цикл ювілейних імпрез, що пройшли в Україні. Концерти в Північній Америці носитимуть особливий характер з уваги на те, що тут проживають багато колишніх учнів ювілята, а також/тому, що у цих країнах вперше виступлять ведучі українські виконавці-професори Львівської консерваторії. Рівнож метою цих імпрез в престижевих залах є презентація української музики і виконавців американським та канадським слухачам.

Група мистців на чолі з М. Колессою прибуває до

(Закінчення на стор. 4)

В Женеві обговорюють проблеми прав людини

Женева, Швайцарія. — На свою 51-шу сесію тут зібрався комітет ООН в питаннях прав людини, в який входять незалежні експерти-правники з 18 країн. Вони вивчать звіти щодо дотримання міжнародного договору про громадянські і політичні права в Йорданії, Італії, Азербайджані, Кіпрі, Бурунді та Афганістані. Обговорюватимуться також індивідуальні звернення громади, які скаржаться на порушення прав.

Міжнародний документ про громадянські та політичні права був схвалений Генеральною асамблеєю ООН в 1966 році, однак набрав чинности тільки через 10 років після того. Він передбачає надання гарантій свободи совісти, слова, преси, зборів і вільного пересування, рівности чоловіків і жінок, заборони фізичних і моральних тортур, незаконних арештів.

На сьогоднішній день учасниками договору є 127 держав, в тому числі колишні совєтські республіки, а серед них і Україна.

Праця 51-ої сесії комітету в питаннях прав людини триватиме до 29-го липня.

Помер о. протопресвітер А. Селепина

Савт Бавнд Брук, Н. Дж. — В суботу, 2-го липня, помер на 90-му році життя найстарший і найбільш заслужений священик Української Православної Церкви в ЗСА о. протопресвітер Артемій Селепина. Народжений на Волині, закінчив Крем'янецьку духовну семінарію, а прийнявши священицьку хіротонію, служив у ряді парафій на Поліссі. Під час німецької окупації повернувся на Волинь, там був заарештований німцями і перебував під загрозою смерти в тюрмі у Рівному. Після служіння в табірних парафіях УАПЦ в Німеччині, у 1950 році переїхав до ЗСА. Відтак служив у різних парафіях в околиці Ню Йорку, врешті став заступником настоятеля церкви св. Андрія Первозванного у Савт Бавнд Бруку. На соборі 1971 року його обрано головою консисторії. За його урядування збудовано Дім Української Культури. Після активної праці на тому пості через три з половиною каденції його обрано головою Науково-Богословського Інституту. Через довгі роки він був душпастирем пластової молоді православного віровизнання в ЗСА.

Св. п. о. А. Селепина

Відійшов на заслужений відпочинок в 1993 році, досягнувши 90-річчя.

У грудні 1993 році відбувся величний ювілей в день його 60-річчя священичого служіння з численною участю православного священства, єпископів та вірних УАПЦ.

Похоронні відправи відбулися у вівторок, 5-го липня, а похорони у середу, 6-го липня, о год. 9:30 ранку в Церкві — Пам'ятнику св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку.

Покійний залишив вірну дружину Олександру та родину в Україні і ЗСА.

Делеґація ЗСА приїхала у В'єтнам

Ганой, В'єтнам. — Сюди прибула американська делегація, яку очолює заступник секретаря департаменту в питаннях ветеранів Гершел Гобер. Американці обговорять з в'єтнамськими партнерами шляхи розвитку дипломатичних стосунків між двома країнами.

Г. Гобер сказав, що підставою для візити послужив вклад в'єтнамців у розшуки американців, які пропали безвісти під час війни. Напередодні від'їзду делегації у Ганой пресовий секретар Білого Дому Ді-Ді Маєрс підкреслила, що чим більше в'єтнамці сприятимуть з'ясуванню долі вояків ЗСА, тим успішніше розвиватиметься діялог між двома країнами.

У минулому році З'єднані Стейти і В'єтнам підписали угоду про відкриття дипломатичних місій — це має статися після того, як президент Билл Клінтон прийде до висновку, що в американсько-в'єтнамських стосунках з'явився прогрес.

До складу делегації також входять заступник державного секретаря Вінстон Лорд, заступник секретаря департаменту в питаннях оборони Джеймс Волд і виконавчий директор Американської ліги родин військовополонених, які пропали безвісти, Енн Гріфітс.

Як відомо, торговельне ембарго проти В'єтнаму президент Б. Клінтон скасував 3-го лютого цього року, хоч проти цього виступали багато організацій, в яких об'єднуються члени родин колишніх військовополонених. Наступним кроком з американського боку буде надання В'єтнамові упривілейованого статусу в торгівлі і відкриття амбасад.

Україна поглиблює контакти з Кубою

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 27-го червня, прем'єр-міністер України Віталій Масол зустрівся з урядовою делегацією Республіки Куба, очолюваною заступником голови Ради Міністрів Куби Леонелем Сото.

Пізніше делегацію прийняв міністер закордонних справ України Анатолій Зленко, який під час розмови підтвердив готовність української сторони розпочати спільну працю з метою відновлення двосторонньої взаємовигідної співраці.

Міністер зовнішньоекономічних зв'язків України Олег Слепічев та заступник голови Ради Міністрів Куби Леонель Сото підписали угоду про створення міжурядової комісії з питань торговельно-економічної та науково-технічної співпраці. Міжурядова комісія має опрацювати та підготувати документи для відновлення контактів між Україною і Кубою. Угоду про співпрацю підписали також міністер культури України Іван Дзюба та Леонель Сото.

ОФІЦІЙНА ВІЗИТА китайського прем'єра Лі Пена у Відень викликала бурхливі протести з боку австрійської громадськости. Віцеканцлер Ергард Бузек заявив, що не візьме участи в жодному заході разом з китайським гостем — з тієї причини, що Лі Пен дозволяє собі „незагненні висловлювання" щодо дотримання громадських прав у Китаї. Е. Бузек мав на увазі слова китайського прем'єра про те, що „питання з приводу прав людини в Китаї нікого за кордоном не повинні обходити". Правозахисні та інші гуманітарні організації Австрії готують масові акції протесту проти приїзду Лі Пена у Відень.

УНСоюз надав 225 стипендій на суму 98,900 дол.

Стипендійна Комісія Українського Народного Союзу у цьому складі: Уляна Дячук, Глорія Пашен, Володимир Сохан, Василь Пастушок, Тарас Шмагала, Рома Гадзевич і Олександер Худолій, в часі засідання у п'ятницю, 24-го червня цього року, призначила 225 стипендій на загальну суму 98,900 долярів на 1994—95 шкільний рік.

Комісія розглянула 279 аплікацій, з яких приділила стипендії 225 студентам в таких сумах: одна на 2,500 дол., 16 — по 1,000 дол., 10 — по 800 дол., 3 — по 700 дол., 16 — по 600 дол, 34 — по 500 дол., 38 — по 400 дол. 71 — по 300 дол. та 36 — по 200 дол. Не зважаючи на повторні нагадування, 54 студенти не доповнили необхідних документів, тому їхні аплікації не були взяті під увагу.

Спеціяльну стипендію імени Осипа і Дори Галандюк у сумі 2,500 дол. надано Робертові Дж. Мусіль, мол. (Від. 242) з Фреквіль, Па., який студіює аковнтінг (книговедення) в Університеті Ля Саль у Філядельфії, Па. Цю стипендію уфундувала д-р Сузан Ґаландюк в пам'ять своїх померлих батьків, які проживали в Елленвілі, Н. Й.

Стипендію ім. Антона Драгана, покійного головного редактора „Свободи", приділено в сумі 1,000 дол. Петрові А. Белка, членові 217-го Відділу УНС, студентові інформатики Ст. Джон Фішер Коледж в Рочестері, Н. Й.

Стипендію ім. Романа Слободяна, покійного касира УНСоюзу, в сумі 1,000 дол. приділено Трейсі Марціншин, членці 247-го Відділу УНС, студентці математики в Ґрінсборо Коледж, Ґрінсборо, Н. К.

Стипендію ім. Йосифа Волка в сумі 1,000 дол. приділено Деборі Федак, членці 112-го Відділу УНС, студентці музики Кент Стейт Університету в Кент, Огайо.

Стипендію ім. Богдана Зорича, покійного заступника головного предсідника для Канади, в сумі 1,000 дол. приділено Миколі Домарецькому, членові 432-го Відділу УНСоюзу в Торонто, Канада, студентові психології Торонтського Університету.

Стипендії Українського Народного Дому у Блекстон, Масс., в сумах по 1,000 дол. кожна, приділено двом студентам району Нової Англії: Дагласові Бураку, студент шкільництва у Ровд Айланд Коледж, та Джейсонові Гардіну, студент музики в Оберлін Консерваторії. Обидва студенти є членами 206-го Відділу УН Союзу у Вунсакет, Р. Ай.

Роберт Дж. Мусіль, мол.

Петро А. Белка

Трейсі Марціншин

Дебора Федак

Микола Домарецький

Даглас Бурак

Джейсон Гардін

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відродження комунізму у Німеччині

Не так давно, бо вже у цьому році міжнародну сенсацію здобуло собі народження у Німеччині неонацизму. На тлі деякого розчарування приєднанням до Німецької Федеративної Республіки 17-мільйонової Східньої Німеччини і на тлі нагінки проти маси чужинців, які наплинули до Німеччини, використовуючи дуже ліберальний іміграційний закон, німецька молодь захопилася зовнішньою театральщиною, яка народилася була за ери Адольфа Гітлера, і почала влаштовувати маніфестаційні походи з викидуванням вперед правого рамени викрикуванням „Гайль Гітлер" та співом гимну „Дойчлянд ібер аллес" („Німеччина понад усе"). Усвідомивши, що той рух компромітує Німеччину перед зовнішнім світом, уряд канцлера Гельмута Коля застосував проти нього гострі репресії і — як можна було передбачити — німецький неонацизм швидко щез. Але на його місці настав для уряду новий поважний клопіт: відродження у Східній Німеччині комуністичного руху.

Як у всіх інших післякомуністичних країнах, з Україною включно, німецькі комуністи змінили зовнішню вивіску, перезвавши себе „Демократичними соціялістами". В Україні, у добі Народньої Республіки і в Галичині під Польщею між двома світовими війнами позитивну ролю відіграла Соціял-Демократична Партія, яка з марксизмом не мала нічого спільного.

Належав тоді до Української Соціял-Демократичної Партії також Симон Петлюра, а головою галицької УСДП був д-р Володимир Старосольський. В обширній статті, яка на цю тему появилася в „Ню Йорк Таймзі" з 29-го червня ц. р., кажеться, що цих „демократичних соціялістів є 40,000. На всіх 90 мільйонів населення Німецької Федеративної Республіки і навіть на 17 мільйонів колишньої Східньої Німеччини — цифра 40,000 дуже мала. Але всі вони добре зорганізовані, солідарні, слухняні проводові і добрі пропагандисти. Тому без уваги на свою кількість 1,390 були в різних областях Федеративної Республіки поважні становища. Яка першорядна параделя з відносинами в Україні, де виключно з вини демократичного табору — розбитого партійництвом і особистим амбіціонерством тамтешні комуністи дісталися на керівні становища у Верховній Раді та в уряді.

Німецькі комуністи, як і їх однопартійці в Україні, не пропаґують повороту до марксоленінської системи, — вони надто добре розуміють, що така пропаґанда викличе немилу для них реакцію. Але не згадують останнього диктатора Східньої Німеччини Е. Гоннікера, який утік до Москви, щоб його не судили за вбивство сотень загинулих, постріляних смільчаків, що намагалися втікати поза „мур ганьби" у Східньому Берліні, — твердять, що за комунізму у Східній Німеччині „не все було зле". В Україні комуністи є проти скасування колективізації сільського господарства, проти приватизації землі, — в Німеччині таврують капіталізм, недвозначно скеровуючи вістря своєї пропаґанди проти Америки, яка ніколи не втішалася в широких колах німецького суспільства симпатіями, дарма що своїм „пляном Маршала" відбудувала Німеччину з руїн та була — за президентури Джорджа Буша — найбільшим прихильником з'єднання двох розділених частин Німеччини.

Німці страшенно роботящий, практичний, зорганізований народ. Вони переживали різні кризи і завжди їх переборювали. Теперішню кризу з активізацією решток комунізму — напевне переборять. Міхаїл Горбачов ніколи не виступив з Комуністичної партії і впевнив, що комунізм може воскреснути, коли переїме за зразком словацького Александра Дубчека, жертви Леоніда Брежнєва, „людське обличчя". Горбачов помилявся і теперішні німецькі „демократичні соціялісти" — це епізодичне тимчасове явище, яке минеться теж і в Україні. Тільки в Німеччині це станеться куди швидше і легше, а в Україні з її політичним й економічним неладом — триватиме куди довше.

Володимир Скачко

ПЕРЕМОГА „АВТСАЙДЕРІВ"

Вибори Президента України, як і очікувалося, закінчилися без несподіванок: до другої тури вийшли нинішній Президент Леонід Кравчук (37.7 відс. голосів виборців) та експрем'єр-міністер Леонід Кучма (31.27 відс.). Найближчі переслідувачі не мали жодних шансів, щоб сплутати спрогнозований розклад.

Тож сьогодні вже можна констатувати, що у виборах Президента і після першої тури, і в будь-якому варіянті після другої тури остаточну перемогу отримали і отримають політичні „автсайдери". Що український народ, який так і не зміг обрати нових політиків, коли віддав голоси лівим на парляментських виборах і коли, вибираючи президента, проголосував за представників старої політичної кадрової обойми. На жаль, єдиний представник нового покоління українських політиків Володимир Лановий набрав тільки 9 відс. голосів виборців.

Що „автсайдером" виявився новий український парламент, де панують ті, кого один з лідерів Народного Руху Володимир Черняк назвав „люмпен-комуністами, тими, хто мив спини номенклятурно-комуністичній еліті". Цей парлямент не бачить для України іншої перспективи, як побудова „соціялізму з людським обличчям", звісно, прем'єр-міністром Віталія Масола, політика не просто вчорашнього, а позавчорашнього. З поверненням Масола нічим, політичним нулем, завершився процес національно-демократичного оновлення в Україні, яка знову повернулася до актуальности студентського гасла 1990 року „Геть Масола — Кравчука".

„Автсайдерами" є й обидва кандидати в президенти України. Леонід Кравчук, який, маючи за своєю спиною 92 відс. голочів жителів України в підтримку незалежности і ведучи в цій атмосфері всенародно вибраним Президентом, не став харизматичним лідером і так нічого й не зробив для справжнього, засадничого реформування своєї країни. Всі його реформи звелися до визнання нової символіки і недолугих, не забезпечених матеріяльно потуг запровадити українську мову як єдину державну. Все інше, що приписують Л. Кравчукові, йому не належить. Ні визнання України в світі (це об'єктивно робиться з усіма новими країнами), ні спокійний внутріполітичний розвиток (це особливість менталітету українського народу, який у матеріяльно скрутні часи не береться за зброю, а діє за принципом „моя хата скраю — я нічого не знаю"), ні створення Збройних Сил України (вони перебувають у такому жалюгідному матеріяльному становищі, що й уявляти не хочеться, в яких випадках їх можна ефективно використати. В армії нема коштів ні житла, зате є купа проблем).

І вже зовсім неефективною виявилася так звана „успішна зовнішня політика Л. Кравчука", яка звелася до нераціонального ядерного роззброєння, за яке Україна не отримала навіть обіцяного, та фактичної втрати Україною Чорноморської фльоти, а разом з нею частини української території — Севастополя.

У внутрішній політиці керівництво „першого президента" звелося до небаченого й нікним не контрольованого розграбування загальнодержавного майна, яке здобуло влучну назву „прихватизація", та до справ стабілізації економічного становища через відновлення командно-адміністративних методів керівництва (наприклад, занижений фіксований курс карбованця), квоти й ліцензії в зовнішній торгівлі (обмеження експорту—імпорту, неконтрольовані емісії для сільського господарства) та розпродаж стратегічних ресурсів держави в уплату за борги та енерґоносії (викуп боргів України за туркменський газ приватним концерном „Республіка", якому дозволили продати за це частину загальнодержавних ресурсів).

Остаточно політичне обличчя Л. Кравчука показала президентська кампанія, коли він, щоб отримати владу для влади, погодився на двомовність, на перегляд української концепції зв'язків з СНД, з Росією. Як для політика, для Кравчука всі засоби, на жаль, виявилися добрими.

Не ліпший і другий кандидат — Леонід Кучма, який взагалі своє політичне реноме спершу будував на визнанні за Україною права на самостійне економічне існування, на необхідності тісної інтеграції в економічний простір СНД і Росії, в рубльову зону. Звісно, в ході передвиборної боротьби Л. Кучма дещо змінив свої погляди, заявив, що зроблене, наприклад, Білоруссю, яка увійшла в рубльову зону, —„це не партнерство, а підпорядкування". Проте вірити йому, якщо й можна, то дуже й дуже обережно. Тільки після того, як стане зрозуміло, чи є в нього програма реформування економіки країни, ґрунтованого на структурній перебудові народногосподарського комплексу та засадах внутрішньої його кооперації. І чи є команда для втілення обіцяного в життя. Сам Л. Кучма після виборів ясності в ці питання не вніс, бо заявив, що готовий працювати і з Віталі-

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Юліян Мовчан

Медична опіка в УПА

(За матеріялами „Літопису Української Повстанської Армії", том 23)

I

Чи багато з наших читачів знає, що вже вийшло в світ аж 23 солідні томи (деякі з них мають по 400 і більше сторінок) документів, наукових праць та інших різних матеріялів на тему історії Української Повстанської Армії? Та ж навіть Енциклопедія Українознавства, видана після війни на еміграції, має лише 10 томів. Але на цьому ще не кінець — підготовляється до друку ще більше томів Літопису УПА — в тому числі на такі теми, як „Ідея і чин: орган проводу ОУН. 1942-1946", „Холмський тактичний відтинок УПА" („Данилів"), „Пісні УПА" та інші...

В умовах еміграції зібрати і публіцистично оформити таку масу матеріялів (в деяких томах двома мовами — українською та англійською), надрукувати в твердих обкладинках, розповсюдити їх — це дійсно колосальна праця, не кажучи вже про кошти видання.

Ось перед нами найновіший, тобто 23-ій том Літопису УПА, на цей раз виданий з нагоди 50-річчя УПА (1942-1992). Це книжка, в якій на підставі численних документальних матеріялів оповідається про медичну опіку в УПА. Точніше, більша частина цієї книги — це спогади лікарів, санітарів та працівників медично-санітарної служби Українського Червоного Хреста (УЧХ). У книжці також поміщено підпільні документи та біографії працівників УЧХ, як також численні фотоілюстрації. Нижче згадаємо бодай про деякі з поданих матеріялів.

У вступній статті д-р Модест Ріпецький — редактор цього тому літопису — подає, що в організації та праці Червоного Хреста основну ролю відігравали жінки. В 1943-44 роках червонохресні обов'язки взяла на себе ОУН. Першою головою підпільного УЧХ в 1943 році була наша відома героїня в боротьбі за незалежність України Катерина Зарицька. Після її арешту в 1950 році головою УЧХ стала Галина Дідик. Головою УЧХ в Рівному в 1941 році був д-р Микола Корнилів-Васелів, а відділ суспільної опіки очолював полковник УНР Леонід Ступницький, пізніший головний шеф штабу Головного Командування УПА.

„Першими жертвами зв'язків із підпіллям,— пише д-р Ріпецький, — і допомоги воякам УПА були лікарі — д-р Ганна та Петро Роцинські. Гестапо заарештувало їх у Крем'янці 23-го лютого 1943 року та розстріляло їх того ж самого вечора під мурами крем'янецької тюрми"...

І далі читаємо: „Полк. Ступницький, який 1942 року став комендантом поліційної школи в Рівному, 1943 року з цілою групою перейшов до УПА. Пост керівника суспільної опіки УЧХ перебрала д-р Харитя Кононенко. Вона тримала зв'язок з полк. Л. Ступницьким та організувала для санітарної служби медичний персонал та медикаменти. Харитю Кононенко гестапо заарештувало 15-го липня 1943 року і після трьох місяців слідчої тюрми в Рівному розстріляло".

У випадку недостачі фахового медичного персоналу у відділах, санітарна служба УПА користувалася допомогою лікарів, які практикували в околиці. Ранених та хворих часто доставляли до лікарів або в амбулаторії чи до приватних помешкань. Деколи лікарі відвідували ранених вояків УПА в лісових шпиталиках або провізоричних санітарних приміщеннях по селах. Бували випадки, коли ранених або хворих повстанців вдавалося примістити в міських лікарнях. Але, як пише д-р Ріпецький, становище лікаря в таких умовах у виконуванні обов'язків було дуже небезпечним. Бо хоч професійно лікарська етика не дозволяла відмовитися від подачі допомоги раненому чи хворому, в той же час за подану допомогу всякої чекала тюрма, кацет, а то й смерть від гітлерівського, а пізніше сталінського окупанта. Деякі лікарі залишилися в Україні, а інші опинилися на еміграції. З уваги на загрозу терору окупанта супроти родин, лікарі довший час не давали про себе знати. Оскільки більшість з них вже не живе, то таємницю своїх способів співпраці в підпіллі вони взяли з собою.

Багато цікавих епізодів подає в своєму нарисі Людмила Івченко — дружина відомого письменника Михайла Івченка (засудженого в справі СВУ). Людмила, будучи також письменницею та громадською діячкою, була організатором Українського Червоного Хреста в Києві 1941 року. На її бажання, їй доручено відділ опіки над полоненими. А табори, в яких німці тримали полонених, були жахливі. „Наприклад, в Хоролі, — пише Л. Івченко, — полонених тримали в колишніх кам'яних кар'єрах, де вони замерзали і де їх ще напівживих складали, як дрова, штабелями (стосами). Так само штабелями були складені замерзлі і мертві полонені вояки перед табором у Житомирі. Перед ними був доконаний факт, що хоч німаки тримали полонених напівголодними, але гнали їх до праці, від чого вони майже всі погинули"...

Закінчення буде.

Анатолій Погрібний,
Київ

У ЗВ'ЯЗКУ З ВИХОДОМ ХРЕСТОМАТІЇ „УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО"

I

Три роки тому, власне, з часу проголошення незалежности української держави, була започаткована допомога українців, жителів Америки, стосовно видання підручникової літератури для учнів та студентів в Україні. Омріяна десятками поколінь упродовж століть, зокрема й кожним з наших земляків поза океаном, держава що відродилася після остаточного розвалу в'язниці народів — комуністичної імперії — охоче й ентузіястично сприйняла цій формі підтримки діяспори. Загальновідомо, що комуністичний режим, добре розуміючи вагу освіти для формування національно зістерилізованого „совєтського народу", все робив, аби нашпигувати учнівські підручники, усю шкільну систему імперськопросійським змістом, аби наша молодь, отруєна тим дурманом, виростала в національному безпам'ятстві. Відтак, з часу початку діяльности новоствореного Міністерства Освіти України (березень 1992 року), яке обійняло всі щаблі — від дошкілля до вищої та післядипломної освіти, ми постали перед завданням неймовірно великої складности: фактично всі підручники, програми та методики, з усіх без винятку дисциплін, мусили бути написаними й виданими заново. А це, якщо взяти до уваги, що йдеться про підручникову літературу не тільки для основної школи, але й для дитячих садків, професійно-технічних училищ, ліцеїв, гімназій, інститутів та університетів, — не десятки і навіть не сотні, а тисячі назв видань.

Усі добре знають про тяжкий економічний стан нашої держави, і все ж, попри це, всі ми взялися за виконання цього історичної ваги завдання. Зформовано кілька сотень авторських колективів, суттєвому переглядові піддано самий зміст нашої освіти, під неухильною контролю перебуває ідеологічне спрямування кожного предмета, який мусить, нарешті, закладати у свідомість нашої молоді, поряд з загальнолюдськими, власне — українські національні цінності.

І зрозуміло, що найпершочерговішу увагу наше Міністерство звернуло на творення нових підручників українською мовою, потреба в яких усе зростає і зростає. Досить сказати, що якщо кілька років тому кількість першокласників, які вчилися українською мовою, складала в Україні 43.5 відс., то на 1-ше вересня 1993 року вона зросла вже до 66 відс. Якщо не так давно кількість студентів, що здобували свій фах в україномовних групах, стрімко зменшувалася майже до нуля (точніше — складала якихось 4.5 відс.), то насьогодні ця кількість дорівнює 37 відс.

Добре розуміємо, наскільки це ще недостатньо, скільки ще належить зробити нам у цьому напрямкові, але то вже було б окремою темою розповідати, скільки зусиль коштує нашому Міністерству, що видало у вересні 1992 року наказ „Про заходи щодо виконання „Закону про мови в Україні", домагатися виконання пунктів цього документу, скільки фактів порушень, а то й прямого саботажу маємо на місцях.

І все ж, як кажуть, крига скресла, освіта в Україні поступово спрямовується у неодмінному передумовою виховання нового покоління українських громадян — національно свідомих патріотів своєї держави, відданих їй душею і тілом. З певністю можу потвердити: від підручників з комуністично-імперським змістом наша школа сьогодні звільнилася. Видано десятки заново написаних підручників, найперше з гуманітарних дисциплін, а в десятки тих, переважно природничо-математичного спрямування, які ми внаслідок фінансових труднощів ще не змогли підготувати й видати, внесено суттєві змістові зміни (хай і буде то назване „ретушуванням"). Принаймні, попри всі складності, ми мали відвагу повністю відмовитися від послуг московського видавництва „Просвещение", розуміючи, що підручники, які слугуватимуть зміцненню нашої держави, можуть створюватися і видаватися тільки в ній самій (у тому числі й для шкіл, що функціонують у нас болгарською, російською, румунською, угорською та іншими мовами).

Продовження буде.

Любарт Ліщинський

ПОЛІСЬКИЙ „СПІРІЧУАЛ"

Хто колись чув чи бачив таку дивовижу? Де Полісся, а де те місце, в якому з душі раба полинула до Бога співана жагуча, розкута молитва? А ось таке диво вирізло на „давнє давні" і вже не під хворобливої уяви, бо могло дозріти з реальної симбіози американського та українського творчих потенціялів. Те щось незвичайне знову содіялось у театрі „Ля Мама" і власне стало поштовхом до нової вистави — це була спроба аби Лесину „Лісову пісню" перетрансформувати на групу „Яра" і перещепити на американський ґрунт. У засаді ідея досить відважна, а може надто ризикова. Вірляна Ткач відважилася, залишаючись завжди вірною своєму стабільному артистичному кредо. Вона постановила, що дослівний переклад англійською мовою і його сценічне втілення, у загальноприйнятій формі, можна вважати анахронізмом, не цілком придатним для „Яри" і взагалі для „Ля Мами", бо за довгі часи накопичилося стільки режисерсько-акторських стереотипів у трактуванні „Лісової пісні", які в жоден спосіб не промовлять і не проб'ються до молодого американського глядача.

Зважаючи на це, викристалізувалося старанними багатьох творців-однодумців тричастинне дійство, що передбачалося виразно, як варіяції на тему „Лісової пісні", де Лесине слово є лише канвою, інспірацією, а не структурним кістяком. Основний акцент, яким було палке кохання Мавки і Лукаша, може остерігаючись мелодраматичности, відсунуто, як і інші колізії, у тло подій. Натомість на перший план дуже яскраво і рельєфно висунуто, майстерно виплетений, поліфонічний, дуже пластичний і вельми сугестивний дует Берези і Мавки. Отож їхні надзвичайно музикально виконані „сонґи" і є тими дивними, трудними до порівняння, „спірічуалсами". Власне то вони і є поліськими, бо мають за основу пісенно-фольклорний матеріял, особисто записаний Лесею у рідних сторонах, а виспівані всіми клітинами єства, на два голоси, українкою Наталкою Половинкою — Березою та Керін Енджел Бішоп — Мавкою афроамериканкою. Обі непересічні акторки володіють несамовитою пластикою тіла і віртуозною виразністю жесту, а до того наділені ґрацією і так тепер за всяку ціну нівельованою жіночістю. Вони обоє мають дуже гарні голосові дані і вражають особливо чіткою зіспіваністю, коли йдеться про „імпровіз".

Недивно, що їхня праця на сцені є так ритмічно зсинхронізована і наскрізь пронизана музикою, бож обі акторки до своїх сценічних цнот можуть таки записати собі в мистецький актив, ще й професійну п'ятиічно-виконавську освіту.

Ті мої спостереження не є екзальтованою пересадою задля більшої кучерявости елаборату. Прецінь вияв того захоплення даю явно і публічно „на письмі" сподіваючись, що той, хто бачив виставу Яри на власні очі, той жбає мене трохи признає мені рацію і не візьме зазле.

Після перегляду вистави донині муляє мене думка, що у тих двох частинах, що оперті на матеріялі Лесі Українки все є гаразд і акторки мають там багато цікавої роботи, бо кожен виконавець бездоганно працює на ансамбль і на себе. Єдина особа, що випадає з просторової структури ансамблю у другій частині — це акторка Вікі Лінгон, що грає Калину, бо дисонує своєю фактурою і якоюсь до певної міри „уштивленою" манерою гри, чужою до всієї пластично-рухової побудови. Я непевний, чи то був щасливий вибір до втілення тієї постаті. Сумнівним потягненням, на мою гадку, є третя частина видовища, яка є дуже важлива у авторському задумі і базується на місцевому ґрунті. Сумнівним в жадному разі не є той ґрунт, бо завданням його мало б бути утравтелення вистави в надії, що власне вона зможе привернути увагу сучасної молоді.

Видається мені, однак, що ціль у даному контексті розминулася зі засобами, бо талановиті і яскраві акторські особистості попросту „не мають що до роботи" як це діється зі знаменитим актором Ендрю Колто. Олесеві Драчеві пощастило, має що грати у першій і другій частинах і виявляє усі свої вальори у дуетах Лукаша з Мавкою — де обоє вони мають можливість працювати у рівних партнерських взаєминах. Припускаю, що не тільки Ендрю у третій частині, але весь цікавий акторський склад має „мало роботи" у тому дуже неорганічно „доліпленому" фрагменті, драматургія якого має явно плакатово-пропагандивне забарвлення, і якось „за вуха" притягнена до „Лісової пісні". Однак, кінець діло хвалить, на затемненні все нівелюється, стираються всі „faux pas" пов'язані з „природоохоронними заходами", бо у фіналі переливаючись поліфонічними голосами звучить знову чарівний клич душі — „поліський спірічуал" різними мовами кличучи добрих духів волинських лісів. Я переконаний, що власне цей „спірічуал" і є хіба найліпшою агітацією за збереження цього світу і всього живого на землі сущого.

• • •

Попередній опис стосувався роботи львівських акторів у складі „Групи Яра", а тепер про них самих, як акторів Театру ім. Л. Курбаса. В час з'їзду сеньйорів на Союзівці, де була запланована гутірка О-КИ про „Свободу" з нею прибули дві представниці театру. Тому гутірка дещо скоротилася на користь презентації їхньої роботи. Акторки свій вихід і виступ заарaнжували так якось тепло, камерально і дуже не „штивно". Дует Таня Каспрук і Наталя Половинка заґолошували поезію Стуса і Антонича. Те, що вони подавали слухачам не можна сухо окреслити рецитацією, бо то була речитативно виспівана

(Закінчення на стор. 3)

Перемога...

(Закінчення зі стор. 2)

єм Масолом, і з Віктором Пинзеником, і з Володимиром Лановим. Таке неможливе взагалі, бо дуже вже економісти різні, а отже, не можна вірити й Л. Кучмі.

Не найкраще себе зарекомендували й національно-демократичні сили, які не змогли ні з'єднатися між собою, ні війти в коаліцію з іншими проринковими політичними силами, а отже, програли спершу парляментські вибори, а потім і президентські. Верхом невіри в свої сили і в політичну далекоглядність українського народу стала відмова висунути єдиного демократичного кандидата в президенти і зробити все, щоб „виростити" його, зробити привабливим в очах електорату. Серед демократів під час президентських виборів запанувала концепція вибору „меншого зла" серед можливих кандидатів тоді, коли треба було підтримувати хоч якесь „добро". Таким чином демократи замість того, щоб підтримувати „добро" — Володимира Лановий, вибрали „менше зло" — Леоніда Кравчука, аби тільки не пройшли „проімперець" Леонід Кучма та соціяліст Олександер Мороз. Безперечно, така тактика була б правильна, якби серед кандидатів, повторюю, не було демократа і нової людини.

Зрештою, до політичного „автсайдера" скотився і Народний Рух України, який замість того, щоб перейти в опозицію і до Кучми, і до Кравчука, заявив, що підтримує останнього. Логіка такої поведінки щонайменше дивна, особливо з огляду на те, що лідери Руху Вячеслав Чорновіл і Володимир Черняк визнали: „Леонід Кравчук однією рукою будує державу, а другою — її руйнує" Проте почали торгуватися, і з підтримкою здискредитованого політика Рух фактично перестав грати ролю політичної опозиції, бо погодився віддати Україну в руки номенклятури, аби тільки країна не стала проросійською і комуністичною. Насправді ж Рух не хоче помічати, що Україна Л. Кравчука буде і номенклятурною, і проросійською, і прокомуністичною (згадайте парлямент).

А в другому турі Леоніда Кучму врятує тільки чудо, або підтримка лівих. За Кравчуком стоять і могутність апарату, який може зфальшувати що завгодно, і контроль над засобами масової інформації, і особиста безпринципність у боротьбі за владу. Л. Кравчук уже висунув прем'єром В. Масола. То що Президентові завадить відмовитися на користь прем'єра і від своїх повноважень в управлінні урядом? Нічого. А ліві тільки цього й чекають і готові в обмін на реальну владу віддати Кравчукові пост президента зі суто представницькими функціями. У цій ситуації Україну врятує тільки час, який, можливо, подарує її народові здоровий глузд. А поки повзучий застій держави триватиме...

„Весняночка" в Нюарку

Діти з Музичного Дошкілля у кінцевому попису.

Не раз події і речі, які на перший погляд виглядають малозначними, на ділі кладуть основи під вагомі і тривалі вартості. Такими є виступи дітей, в яких забава переплетена з наукою, навчанням, вихованням. Такими виступами діти захоплюються, радо беруть участь у них і водночас вчаться.

Від років існує в Нюарку — Ірвінгтоні Музичне Дошкілля, що його творцем і довголітнім керівником є Марта Савицька. За понад два десятки років сотні дівчаток і хлопчиків перейшли через те дошкілля і не знайдете ні одного чи ні одної, що були б у тому передшкіллі і не згадували б його з очевидною приязню та похвалами.

В неділю, 26-го червня, діти цього передшкілля дали свій виступ на закінчення шкільного року у Народному Домі в Нюарку-Ірвінгтоні. Дівчатка та хлопчики починаючи з трьох років, представили себе в програмі, що складалася з двох частин. Першою була вистава „Весняночка" про життя пташок, звіряток і комах. Пташки і починають п'єсу. А відтак з'являються вивірки, польові коники, зайчики, метелики та світлячки. Діти в чудесних строях бігають, стрибають, з „глибоким переконанням" грають свої ролі. А як прегарно грають, з яким замилуванням збирають квіточки та сплітають віночки дівчатка в гуцульських строях! Без труду пізнають вони різних звірят чи їхні назви, вчаться любити квіти і плести віночки, що грають таку велику ролю в українській народній творчості та побуті.

Очевидно, що серед хлопців не забракло і збиточників. Вони завалили дерево, на якому пташка мала своє гніздечко і знесла там яєчка. Всі помучені пішли спати. А збудили їх щойно народжені пташки своїм цвіркотінням, що викликало велику радість серед дітей.

Уявім собі, скільки різного навчилися малюки з тієї „п'єски" і наскільки збагатилася їхня українська мова.

Другою частиною цього проекту був концерт дитячих пісень. А як чудесно співала малеча без нот, тільки при звуках фортепіяна. А які прекрасні ті дитячі пісні!

І після концерту не лише діти, при виході з будинку, повторювали ті пісні! Тож посилайте дітей до музичного дошкілля. Не пожалієте, а дітям подаруєте велику радість.

Лісову фантазію „Весняночку" фільмували телевізійна програма „Контакт", а брали в ній участь такі маленькі виконавці: Богдана Поттер, Ляриса Борковська, Ждан Кордуба, Юліян Вен Наме, Лев Волянський, Меляся Лісевич, Андрійко Мельник, Татіяна Мартинець, Дана Денисик, Аріяна Лебедь, Христина Лазірко, Андрея Пітьо, Маркіян Мартинець, Данилко Лесько, Катрія Мисило, Ліана Буняк, Аля Лащук, Таня Джейкенс, Христинка Ракоча, Стефко Биц, Зенчик Галатин, Степан Галкович, Ерик Терпстра, Матвій Шепель.

С. Букшована

Поліський „спірічуал"

(Закінчення зі стор. 2)

поезія, прикрашена „косицями" пісень, виконаних делікатно і вельми настроєво, так що слухачі порухом уст вторували за ними. Таня і Наталя вели свою поетичну бесіду із сивочолою публікою зблизька, з-поміж них і тому слова, дбайливо підібраної поезії у дуже невимушений спосіб ішли собі до глядачів. Таку поетичну учту, яка могла так зворушити і збульверсувати людей, нечасто вдається почути — хіба що в інтерпретації акторів Театру Курбаса.

Це їх перший приїзд і маю надію, що не останній. Думаю апетит на мистецьке слово зростатиме в міру комсумпції. Так якось потрохи українська громада в Америці дістає можливість пізнати „лицедіїв" зі Львова, в НТШ, у Вашінгтоні, Філядельфії, Гантері, Українському Інституті в Ню Йорку, у Гарварді і ствердити, що в тому „старому краю" не все вимерло, а на місці де ходила „імперська косарка" біжать угору нові, молоді, професійні, а головно думаючі сили. Таким театром можна і треба хвалитися „поза порогом" України, бо він розвивається, дозріває, активно нав'язує творчі контакти на Сході і щораз далі на Захід. Тріюмфує на ґастролях і театральних фестивалях, тим ламаючи стереотипи імперського хову, де вважалося, що неможливо виразити на високомистецькому рівні геніяльне слово Достоєвського „на хахлацком язике", а він той Федір звучить і знаходить прихильників. Пропаганда вимагає високого рівня куншту, мої панство!

Театр збирає позитивні оцінки дома і закордоном, однак, дійсність нас завжди переконує, що немає пророків у власній батьківщині. Режисера Кучинського знають і шанують, з ним рахуються вже „поза межами" і добре, коли він заробляє „собі і князям славу" сам, без „сіятельної" допомоги. На добру справу престижно мати на своєму терені такий театр. Але ні в „ратуші" ані в „намісництві" той престиж видно нікого не гріє і не холодить — „що їм Гекуба?" Видно панове „райці" так стомлюються у своїх парляментарно не-парляментарних битвах, що на полі захисту і плекання мистецтва не бачать уже гідного поля до попису. З тим всім завжди мали клопіт і старі „куратори від культури" і новоспечені. Який то тяжкий і невдячний труд захищати культуру від сваволі. Не дозволити викинути як „паршивих цуценят" геть зі залі при вул. Леся Курбаса ч. 3, якій, на мою думку, і надано було власне цю нову назву, бо там містився театр, що мав за патрона геніяльного жерця Мельпомени, а за власника будинку — пожалься Боже — Будинок Народної Творчости. Від початку свого існування театр переслідують самі гризоти. Найновіша потребує негайного вирішення.

Парадоксально, що інституція, яка має сприяти і плекати різноманітні прояви творчости, заохочена абсолютною байдужістю управління культури, розбестилась до краю в своїй опіці народної творчости, що дістало вираз в усуненні професійного театрального, творчого колективу і позбавленні його залі і всіх інших приміщень. Це видно тому, що театр аж надто професійний для рівня аматорської інституції, яка здатна плекати лиш аматорську творчість. Видно професіоналізм високого ґатунку тепер здевальвований товар, бо що візьмеш з не багатих професіоналістів, коли залю можна винайняти на більше прибуткові імпрези. Як стало відомо, вже знято навіть таблицю з фасади з назвою театру та ім'ям патрона. Може тепер вулиці варто повернути попередню назву, або назвати її на честь нового директора Будинку Народної Творчости, бо він таки запишеться своїм „геростратичним подвигом" в аннали львівської культури. Всі ці заходи варто провести до дня повернення акторів з Америки. Це б було адекватною нагородою за тріюмф, аби духу театру там не залишити. Не вештались би поза океаном, то не мали би клопоту!" Що має тепер робити бездомний театр? Куди повертатись акторам з „позаокеання"? Панове „райці", подумайте, як, де і чи взагалі може функціонувати театр ім. Курбаса без сцени і залі на вулиці Леся Курбаса?

Акція листування українських дітей усього світу

Українська Світова Спілка Професійних Учителів (УССПУ) розпочала акцію масового листування української шкільної молоді всіх країн, де живуть українці. Допомагають у цій акції вчителі-члени УССПУ в усіх країнах світу, які разом з батьками українських дітей припильновують, щоб листи були написані і вислані вчасно. В цю дію включаються також і не члени УССПУ, яким ця справа рівнож дорога.

У програму листування включається:

1. Виміна карточками з образками і описом: звірятoк різних країн, метеликів, птахів, дерев, квітів, каменів, красвидів, будинків гарної архітектури, пам'ятників, портретів визначних осіб даної країни, поштових марок, історичних подій, мап і др.

2. Учні можуть писати про свою діяльність у різних шкільних клюбах (географів, математиків, мовників, істориків, хористів, малярів, спортовців і др.)

3. Одна шкільна година в місяць посвячується на писання листів у клясах під наглядом учителів. Тему листа приготовляє учень, вчитель або разом.

4. Одна година в місяць посвячується на писання листа вдома під наглядом батьків. Тему листа вибирає учень самостійно або при співпраці з батьками, які знають, про що пише їх дитина.

5. Листування проходить лише українською мовою.

6. Листи, картини, камені й інші речі учні вкладають в окремі альбоми, які пізніше можна використати для виставок.

7. Цікавіші листи поручається поміщувати в українських газетах і журналах.

8. Найкращі листувальники будуть нагороджені.

Така діяльність української шкільної молоді, розкиненої по всьому світі, дасть їй більшу можливість пізнати себе у різних країнах нашого поселення, пізнати різні краї, збагатити себе світовим знанням, а також поглибити відчуття належности до української нації, незалежно, де проживають українці. Листування заохотить і тих дітей, що не знають своєї мови, її вивчити і включитися також у процес листування. Після відповідної підготови включимо у світове листування українських дітей, які стратили свою мову. Тому, що в Україні є школи, де вчать іншої (включно з англійською) мови вже від першої кляси аж до одинадцятої, діти у вищих клясах досить добре володіють чужими мовами і можуть листуватися з українськими дітьми іншою мовою. Головне, щоб ці діти будуть виробляти у себе почування, що вони належать до великої української родини, де б вони не проживали на земній кулі. Батьків, які втратили цей великий скарб — свою рідну мову, заохочуємо посилати своїх дітей і внуків до існуючих українських шкіл, а також організувати бодай відповідні курси.

Українська Світова Спілка Професійних Учителів (УССПУ) заохочує українських батьків і вчителів, розсіяних по широкому світі підтримати цю дію всіми своїми середниками, бо ми віримо, що наслідки будуть корисними для будучности українського народу. З підтримкою і своїми добрими ідеями просимо звертатись на таку адресу: Z. Kwit, 804 N. Woodstock St. Philadelphia, Pa. 19130. Tel.: (215) 769-0889. Також на повищу адресу просимо надсилати адреси українських дітей, які бажали б листуватись з українськими дітьми в інших країнах. При цьому треба подати такі дані: вік дитини, хлопчик чи дівчинка, що найбільш цікавить знати, які предмети вивчає, у котрій клясі навчається.

Всю цю дію проводити в дусі любови до України, української мови, культури і в дусі належности до великої української нації — як одної родини, розкиненої по широкому світі.

Зиновій Квіт
Голова УССПУ

В днях 16-го та 20-го червня ц.р. відійшли несподівано у вічність
бл. п. інж.
ЗЕНОН БОГДАН САЛІЙ
та його шваґер
бл. п. д-р
ОЛЕГ СЛЮЗАР
Вшановуючи їх пам'ять, замість квітів на їхні могили, передаємо сто долярів на потреби Києво-Могилянської Академії.
Опечаленим родинам висловлюємо наше глибоке співчуття.
МИРОСЛАВ І ХРИСТИНА ЛИСОВЕЇ

В 10-ту РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої МАТЕРІ, довголітньої голови 11 Відділу Союзу Українок в Трентоні, Н.Дж.
бл. п.
ЛЮДМИЛИ ФАРАОНІВ СЕРДЮК
буде відправлена
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
у середу, 13-го липня 1994 року о год. 8-ій ранку в УКЦеркві Святої Трійці в Трентоні, Н.Дж.
Про молитви просять:
син — д-р БОГДАН ФАРАОНІВ з дружиною ОЛЕЮ.

В ЧЕТВЕРТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність нашого
найдорожчого і незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ І ВУЙКА
бл. п.
ОСИПА СОХОРА
відправляться
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
у слідуючих церквах в місяці липні, в ЗСА і Канаді:
св. Миколая, Торонто, Канада;
св. Йосафата, Воррен, Мишг.;
св. Івана Хрестителя, Виппані, Н. Дж.;
св. Параскевії, Пониква, Україна;
св. Юрія, Броди, Україна;
св. Анни, Савтборо, Ма.;
св. Успенія ПДМ, Маямі, Фла.;
собор св. Родини (Ukrainian National Shrine), Вашінґтон, Д.К.
дружина — МАРІЯ
доня — ЗЕНЯ з родиною
— ЛЕСЯ з родиною.
ближчі і дальші рідні просять друзів, приятелів, і всіх добрих знайомих про молитви за упокійного Осипа.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона має в пляні усунути з листи загрожених птахів американського лисого орла, що є на державному гербі ЗСА. Справа в тому, що згадана порода орлів настільки відродилася, що перестала бути загроженою. Все це завдяки Актові загрожених пород, котрий введено в життя в 1973 році, бо саме завдяки згаданому актові-законові ця порода орлів з того часу зросла п'ятикратно, тому перестала бути загроженою породою.

Ділимося болючою вісткою, що в суботу 2-го липня 1994 р. упокоївся у Бозі
бл. п.
о. протопресвітер
АРТЕМІЙ ЮЦКО-СЕЛЕПИНА
ПОХОРОННІ відправи у вівторок 5-го липня о 7-ій год. вечора.
ЗАУПОКІЙНА ЛІТУРГІЯ І ПОХОРОН у середу о 9:30 год. ранку в церкві-пам'ятнику Св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.
дружина — ОЛЕКСАНДРА
родина в Україні і Америці

Ділимося сумною вісткою зі знайомими і приятелями, що в середу 29-го червня 1994 р. несподівано під час побуту на Україні відійшов у вічність на 76-му році життя
св. п.
СТЕПАН СЕЛЕШКО
ПОХОРОН відбудеться у його рідному селі Витвиці — Україна.
Залишені у смутку:
приятелі — ФРЕНК І ОЛІМПІЯ ГЕРРІС
сестра — ЮЛІЯ ВИТВИЦЬКА
та дальша родина в Україні.

В. Черняк...

(Закінчення зі стор. 1)

ра. Банкрутство пов'язане з реконструкцією, модернізацією, перепрофілюванням. Звичайно, не виключене і повне закриття та звільнення людей з праці. У свою чергу, з безробіттям треба боротися за допомогою розвитку підприємництва малого, як будівництво шляхів, готелів тощо.

Державна власність, пише економіст, заважає структурній перебудові народного господарства. За структурну перебудову доводиться тимчасово виплачувати середню заробітну платню тим, хто на цей час змушений вийти з виробництва чи пройти перекваліфікацію. Та це коштуватиме менше, ніж утримування нерентабельних, енергопоглинаючих виробництв. Банкрутство може бути спричинене неплатежами, високими податками, ціновою вакханалією. За умов ринку, банкрутство є платою за економічну свободу, розплата за власні помилки. В. Черняк розповів, що під час відвідин ЗСА він в різних містах у багатьох людей запитував, які причини банкрутства, і всі відповіли однаково: погане управління. Отож, вважає Черняк, державні підприємства треба захистити від держави, тобто від неплатежів за отриману державою продукцію. Для цього треба скасувати примусове державне замовлення, запровадити добровільні контракти між державними підприємствами і державними замовниками, які оплачують замовлення за рахунок державних ресурсів або кредитів і створити закон про відповідальність держави, на випадок недотримання умов договору. Тоді державні замовлення будуть здійснюватися в межах бюджетних грошей.

Більшість підприємств в Україні, нерентабельні, тому банкрутство має набути широких маштабів. Безробітних в Україні зареєстровано понад 100,000, але насправді їх є майже сім мільйонів, пише Черняк. Провадиться сумнівна політика соціяльного захисту замість того, щоб спрямувати ті гроші на структурну перебудову народного господарства. На думку Черняка, слід посилити вивільнення робочої сили і створення нових робочих місць. Треба запускати в дію механізм обанкручення боржника кредитором. Між цими двома суб'єктами існують майнові відносини. Неспроможність боржника виконати обов'язки перед кредитором є характеристикою фінансового становища боржника.

Практичним кроком до цього міг би стати дозвіл банкам за надання кредитів брати в заставу державне майно, щоб у випадку невиплати, мати змогу продати це майно за ринковими цінами. Це буде поштовхом до приватизації й стане основою санації (оздоровлення) підприємств. Це, на думку економіста, є шлях до зростання ефективности виробництва і хоч ця операція буде болючою, але вона „витягне весь ланцюг економічної кризи".

ШАНОВНІ БАТЬКИ! ДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ НЕ ЗАБУЛИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ "ВЕСЕЛКА". ВІН ДОПОМОЖЕ ВАМ.

Ювілейні...

(Закінчення зі стор. 1)

ЗСА у жовтні ц. р. В Ню Йорку концерт відбудеться у неділю, 9-го жовтня, у Вейлл Голл при Карнеґі Голл, 154 захід 57-ма вул., початок о год. 2:30 по полудні; у Торонто — у неділю, 16-го жовтня, в Ґленн Ґулд Студіо, Кенедіан Бродкастін Корпорейшн (CBC), 250 Фронт вул. захід, початок о год. 2-ій по полудні. Участь братимуть: ректор Вищого державного музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові (ВДМІ) професор Марія Крушельницька (фортепіяно), лавреат Республіканського конкурсу ім. Лисенка, завідуюча катедрою віольончелі та контрабасу ВДМІ професор Харитина Колесса (віольончеля), солістка Міської опери в Ню Йорку, лавреат Львівського та Всеукраїнського конкурсів вокалістів Оксана Кровицька (сопрано), завідуючий катедрою скрипки ВДМІ професор Богдан Каськів (скрипка) та Галина Колесса (віоля).

Після концертів заплановані зустрічі з М. Колессою та виконавцями: у Ню Йорку — в Українському Інституті Америки, 2 схід 79-та вул., в Торонто — у фоє Ґленн Ґулд Студіо.

До ЗСА мистці прибувають на запрошення Українського Музичного Інституту Америки; організацією концертів займається Концертовий комітет, до складу, якого, між іншими, увійшли Український Народний Союз, Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці, д-р Любомир Романків, д-р Олег Сохан, проф. Дарія Каранович та інші. В Торонто імпрезу влаштовує організація поширення української культури „Радіоманітність" у співпраці з Карпом Микитчуком.

У зв'язку з високими коштами подорожі мистців (4 особи з України) та винайму концертових заль Комітет звертається до широкої громадськости за матеріяльною підтримкою, від якої залежить можливість проведення цих важливих в культурному житті українців імпрез. Комітет запрошує суспільні та професійні організації, фінансові інституції, підприємців, фірми та поодиноких громадян до співспонзорства вищезгаданих концертів. Пожертви ласкаво проситься висилати до Selfreliance FCU, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003, число конта 19755-00, виписуючи чеки на M. Kolessa Jubilee Fund.

Комітет надіється, що вищезгадані концерти з участю видатних українських мистців започаткують успішний концертовий сезон української серйозної музики в сезоні 1994-95.

З ТАЇЛЯНДСЬКИХ дипломатичних джерел стало відомо, що Чіле плянує продавати зброю для „червоних кхмерів", які воюють проти законного уряду Камбоджі. Дотепер вони діставали зброю з Китаю, однак після підписання в 1990 році паризьких угод Пекін не має права озброювати „червоних кхмерів". Міжнародні спостерігачі підкреслюють, що в останні роки Чіле досягнуло помітних успіхів у ділянці військової технології і стало цілком конкурентноспроможним, оскільки чілійська зброя є не тільки якісна, але й досить дешева.

ПОЛІЦІЯ ПРЕТОРІЇ, столиці Південно-Африканської Республіки, здійснила облаву на закордонних повій, яких тут розвелося так багато, що російська мова звучить на кожному розі в усіх південно-африканських містах. Заарештовано і відтак депортовано з країни декілька сотень „жриць вільної любові" з Росії, а також Польщі, Румунії і Таїлянду.

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 30-го червня, Американська спілка фіґурної їзди на ковзанах сказала своє слово у справі відомої фіґуристки Тоні Гардінґ. П'ятичленна дисциплінарна комісія одностайно вирішила відібрати її звання крайової чемпіонки, що його вона здобула 8-го січня в Дітройті, та усунула її з членства спілки на ціле життя. Це рішення базувалося на реакції Т. Гардінґ щодо нападу 6-го січня на її суперницю Ненсі Керріґан. На думку дисциплінарної комісії, її поведінка „виказала ясно нехтування справедливости, порядности та спортової етичности". Будучи виключеною зі згаданої спілки, Т. Гардінґ не могтиме брати участи в будь-яких виступах чи змаганнях санкціованих спілкою, а також не могтиме бути затвердженим тренером.

ЗГІДНО З ПОЛІТИЧНИМИ аналітиками, губернатор Ню Джерзі Кристін Тодд Вітман, ствердивши підписом у четвер, 30-го червня, свій перший бюджет законним, доказала всім тим, які сумнівалися у такій можливості, що таки можна дотримати даної у передвиборчій кампанії обіцянки. Саме це дотримання обіцянки зробило її прикладом для інших виборних урядових керівників. „Вона є на чолі успішної паради", сказав Стівен Ґолд, експерт стейтового правління з Інституту Нелсона А. Рокефеллера в Олбані. Її думки, що „громадські уряди повинні бути меншими і розумнішими", добре звучать і подобаються виборцям.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Республіканської партії кажуть, що Росс Перо запропонував їм 1 міл. дол. для випуску всекрайової телевізійної програми з критикою на пропонований президентом Биллом Клінтоном всеосяжний плян забезпечення охорони здоров'я. Аналітики уважають, що такий союз між Р. Перо і Республіканською партією може бути куди більш корисним для Перо, ніж для республіканців у майбутньому. Все ж таки виглядає, що такий союз між Р. Перо і республіканцями може бути дійсністю з Р. Перо в ролі головного актора.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ нюйоркська стейтова леґіслятура погодилася на те, щоб дозволити урядовим чинникам лікувати ментально хворих осіб навіть без їхньої згоди, а поліції дати право віддавати на тимчасове лікування осіб-наркоманів, які є небезпечними для себе та інших. Все це після років наполегливости зі сторони приватних громадян, які дуже часто наражувалися на різного роду неприємності на вулиці чи в підземці саме від таких осіб.

ЗАКИДИ ЗСА в сторону Росії, що останні тримають в таємниці своє виробництво та випробування хемічної зброї, було відкинене як безпідставне офіційними чинниками Росії. Державний департамент ЗСА звинувачує Росію в зірванні домовленности щодо обміну інформаціями про їхні хемічні запаси. Одначе Ґріґорій Карасін, речник закордонного міністерства Росії, заперечив будь-які порушення згаданих домовленостей.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції "Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.